

РАЗПОРЕЖДАНЕ

№ 118821

гр. София, 27.09.2023 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 156 СЪСТАВ, в закрито заседание на двадесет и седми септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: **ВАСИЛ В. АЛЕКСАНДРОВ**

като разглежда докладваното от **ВАСИЛ В. АЛЕКСАНДРОВ** Гражданско дело № 20231110151407 по описа за 2023 година

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 27.09.2023 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, II Г. О, 156-ти състав в закрито заседание на двадесет и седми септември през две хиляди и двадесет и трета година, в състав:

РАЙОНЕН СЪДИЯ: ВАСИЛ АЛЕКСАНДРОВ

като разглежда докладваното от съдия Васил Александров **гр. д. № 51407/2023 г.** по описа на СРС, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 129, ал. 2 ГПК и чл. 130 ГПК.

Подадена е искова молба от „Спедия“ ЕООД срещу С. Х. К., Д. З. К., М. И. Новачка, Н. И. К. и Л. Д. И. за делба на недвижим имот.

Съдът, като извърши служебна проверка на редовността и допустимостта на предявеният иск, съобразно правилото на чл. 129, ал. 2 ГПК и чл. 130 ГПК, намира следното:

По делото е представено удостоверение за наследници изх. № 687/15.11.2021 г., изх. № РСЦ21-УГ01-7071/16.11.2021 г., като съдът е изискал и служебно справки НБД „Население“ за ответниците, като се установява, че ответницата С. Х. К. е починала на 25.12.2016 г. – преди предявяването на исковата молба (18.09.2023 г. – арг. чл. 125 ГПК).

Съдът намира, че с оглед обстоятелството, че исковата молба е подадена срещу процесуално неправомерно лице, което е починало преди предявяването на иска, то не е налице една от процесуалните предпоставки за надлежното упражняване на правото на иск (в процесуален смисъл), която в случая се явява и неотстранима, поради което на основание чл. 130 ГПК исковата молба трябва да бъде върната в частта по отношение на предявените искове срещу С. Х. К..

Правото на иск (в процесуален смисъл) е публично преобразуващо (потестативно) субективно право, което предоставя възможност на едно лице да поиска от съда да разреши конкретен правен спор със сила на пресъдено нещо. Като всяко право, независимо от това дали е процесуално или материално, за да се породи предвиденият правен ефект, то трябва

да бъде надлежно упражнено. Тоест, трябва да са били налице предвидените от законодателя предпоставки за упражняването му.

За разлика от материалните закони, където обикновено са предвидени сравнително концентрирано материалните предпоставки на фактическия състав (юридическите факти), обуславящи възникването на съответното субективно материално право, то при правото на иск като процесуално преобразуващо право, законодателят не е концентрирал в една или няколко последователни разпоредби предпоставките за надлежното упражняване на правото на иск, а същите се извеждат от доктрината и практиката чрез тълкуване и прилагане на разпоредбите в ГПК, които са в отделни части и глави от ГПК.

Надлежното упражняване на правото на иск е обусловено от наличието на абсолютните задължителни материални предпоставки и липсата на отрицателни процесуални предпоставки (т. нар. процесуални пречки). Абсолютните задължителни процесуални предпоставки за надлежното упражняване на правото на иск са: подведомственост на спора; надлежна процесуална легитимация; наличието на процесуална правоспособност; наличието на процесуална дееспособност; родова подсъдност на спора; местна подсъдност по чл. 109 ГПК; правен интерес; редовна искова молба, съобразно чл. 127-128 ГПК. Процесуалните пречки за надлежното упражняване на правото на иск са: наличието на *lis pendans* (чл. 126 ГПК); наличието на сила на пресъдено нещо; липсата на арбитражно споразумение за решаване на арбитраруем спор; ненадлежно учредена представителна власт. Наличието на посочените процесуални предпоставки води до надлежно сезиране на съда, поради което съобразно чл. 2 ГПК последният дължи разглеждане и разрешаване на подадена молба/иск за защита и съдействие на лични и имуществени права.

В правната доктрина един от начините да се представи гражданският процес е като система от правоотношения. Тази система от правоотношения се развива от гледна точка на динамичен фактически състав, в който всеки юридически факт погасява възникнало от предходен юридически факт процесуално правоотношение, като същевременно и поражда ново процесуално правоотношение, което е логично следствие от предходно осъществилото се процесуално правоотношение, ако процесуалният юридически факт е положителен и развитието му е правомерно, респ. ако последният е отрицателен и развитието му е незаконосъобразно, той препятства развитието на гражданския процес като система от правоотношения – временно или постоянно. Тази система от процесуални правоотношения се развива между съда и страните, като съобразно чл. 101, ал. 1 ГПК съдът следи служебно за надлежното извършване на процесуалните действия.

Правопораждащият юридически факт за гражданския процес като система от правоотношения е подаването на иск пред съда, тоест упражняването на правото на иск. За да бъде обаче този юридически факт годен да породи начало на системата от правоотношения, той трябва да се е осъществил при наличието на процесуалните предпоставки, които обуславят надлежното упражняване на правото на иск. Тоест, за да бъдат налице съответните процесуални последици, е необходимо да се породи надлежно процесуално правоотношение като следствие от наличието на годен правопораждащ юридически факт (фактически състав) – в случая наличието на абсолютните задължителни процесуални предпоставки и липсата на процесуалните пречки, което в крайна сметка води и до задължението на съда към предприемането на действия, насочени към разрешаване на правния спор, с който е сезиран.

Правоспособността е призната и гарантирана възможност едно лице да бъде носител на права и задължения – независимо дали се касае за субективни материални права и задължения или за процесуални такива.

В правилото на чл. 27, ал. 1 ГПК е предвидено общото положение, че процесуално правоспособен е този, който е правоспособен по материалното право, като в ал. 2 е

регламентирано, че процесуално правоспособни са и държавните учреждения, чиито ръководители са разпоредители с бюджет. Когато ръководителят на държавното учреждение не е разпоредител с бюджет, съдопроизводствените действия се извършват от и срещу висшестоящото учреждение, чийто ръководител е разпоредител с бюджет. В нормата на чл. 1 ЗЛС е предвидено, че всяко лице от момента на раждането си придобива способността да бъде носител на права и задължения. Тоест, физическите лица са правоспособни от момента на раждането си, ако са родени живи и жизнеспособни (арг. чл. 2 ЗН), като правоспособността им се загубва с момента на тяхната смърт.

Следователно, без да е налице абсолютната задължителна процесуална предпоставка – процесуална правоспособност, не може да възникне надлежно качеството страна по гражданско дело, поради липсата на годин правен субект (съобразно материалното право), който да е носител на права и задължения, респективно това се отразява на допустимостта на гражданския процес, за който съдът следи служебно. Когато правоспособността по материалното право не е налице, поради смъртта на физическото лице, настъпила преди предявяването на иска, към този момент отпада и процесуалната му правоспособност. Ето защо то не може вече да бъде субект на процесуални правоотношения като страна. В такъв случай не намира приложение разпоредбата на чл. 227 от ГПК за приемство в процеса, тъй като предпоставка за това е смъртта на физическо лице, по отношение на което вече е било валидно възникнало качеството на страна по гражданско дело, тъй като не може да се породят процесуално правоотношение със страна, която към момента на предявяване на иска не съществува като правен субект. Това е причината, поради която независимо от вида сукцесия – сингуларна или универсална, правоприемниците не могат да придобият процесуалното качество страна (главна или допълнителна, типична или нетипична) по делото на основание чл. 227 ГПК. Аргумент за противното не може да се черпи и от правилото на чл. 228 ГПК за замяна на страна, чиято приложимост е също в зависимост от надлежно възникнало процесуално правоотношение, каквото липсва при предявяване на иска срещу лице, което към този момент вече е починало. С оглед на това дали наследниците на лицето са изразили желание да придобият процесуалното качество страна (ответник) по делото, или не, е ирелевантно. Съгласието на страните по делото и на лицето, което заменя някоя от тях, е елемент от фактическия състав на доброволното процесуално правоприемство, съобразно разпоредбата на чл. 228, ал. 1 ГПК – хипотеза, която е дефинитивно изключена, когато се касае за конституиране като страна по делото на правоприемниците на починал преди предявяване на иска ответник, поради липсата на надлежно възникнало процесуално правоотношение. Без правно значение е знанието или незнанието на ищеца за това, че посоченият от него ответник вече е починал. В обективното право липсва основание да се приеме, че посоченият ответник е имал качеството на надлежна страна при предявяването на иска, за да се приложи разпоредбата на чл. 227 ГПК. Нещо повече, защитата на материалните права е в интерес на ищеца, поради което именно той трябва да бъде активен, за да може да защити нарушените си материални права.

С оглед гореизложеното, трябва да се направи извод, че исковото производство в хипотезата, при която посоченият в исквата молба ответник е починал преди предявяването на иска, е недопустимо, тъй като при предявяването на иска липсва абсолютна задължителна процесуална предпоставка, която обуславя надлежното упражняване на правото на иск. Липсата на процесуална правоспособност, която се определя в зависимост от правосубектността по материалното право, се явява абсолютна процесуална пречка за приложението на чл. 227 ГПК, тъй като правоприемството в процесуалното правоотношение е възможно, но само когато последното е надлежно възникнало - в този смисъл **Тълкувателно решение № 1/2017 г. по т.д. № 1/2017 г. на ОСГТК на ВКС, Решение № 58/22.04.2010г. по гр.д. № 124/2009г. по описа на ВКС, IV г. о.; Решение № 221/22.02.2012г. по т.д. № 1161/2010г. по описа на ВКС, II т. о.; Решение № 275/07.03.2014г. по гр.д. № 1996/2013г. по описа на ВКС, I г.о., Решение №**

44/19.05.2014г. по гр.д. № 4428/2013г. по описа на ВКС, I г. о. (постановени по реда на чл. 290 ГПК) и Определение № 576/12.10.2010г. по ч.гр.д. № 458/2010г. по описа на ВКС, IV г. о.

Следователно производството следва да бъде прекратено в частта по отношение на починалата преди предявяването на иска ответница – С. Х. К..

На следващо място, съдът счита, че предвид прекратяването на производството по отношение на една от ответниците, исковата молба се явява нередовна по смисъла на чл. 129, ал. 2 ГПК, като на ответника следва да се предостави възможност с писмена молба – с препис за ответниците да конкретизира срещу кои лица насочва исковите, съответно какви поддържа, че са квотите в съсобствеността между тях и да уточни от какво поддържа, че е възникнала съсобствеността.

Така мотивиран, Софийският районен съд

РАЗПОРЕДИ:

РАЗПОРЕДИ:

ВРЪЩА на основание чл. 130 ГПК искова молба с вх. № 257360/18.09.2023 г., подадена от „СПЕДИ“ ЕООД, ЕИК: в частта по отношение на ответницата С. Х. К., ЕГН: *****, като **ПРЕКРАТЯВА** производството по гр. д. № 5140/2023 г. по описа на СРС, II Г. О., 156-ти състав **в тази му част.**

УКАЗВА и ДАВА възможност на ищеца **в едноседмичен срок** от съобщението с писмена молба – с препис за ответниците да конкретизира срещу кои лица насочва исковите, съответно какви поддържа, че са квотите в съсобствеността между тях и да уточни от какво поддържа, че е възникнала съсобствеността.

УКАЗВА на ищеца, че при неизпълнение на указанията в срок, исковата молба ще бъде върната, а производството ще бъде прекратено.

РАЗПОРЕЖДАНЕТО може да се обжалва в прекратителната част в едноседмичен срок от съобщението до ищеца с частна жалба пред Софийският градски съд, а в останалата част е окончателно и не подлежи на обжалване.

Препис от разпореждането да се върчи на ищеца!

РАЙОНЕН СЪДИЯ:

Съдия при Софийски районен съд: _____